

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 337/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Sa/77/2018 (pôvodne vedené pod sp. zn. 4Sa/70/2016) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Sa/77/2018 (pôvodne vedené pod sp. zn. 4Sa/70/2016) **p o r u š e n é b o l o .**
2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4Sa/77/2018 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré jej **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a vymedzenie napadnutého konania

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 4. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský

súd“) konat' v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov a priznal jej finančné zadost'učinenie 25 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom vrátane DPH.

2. Podstatou ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľky je tvrdenie, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, keďže krajský súd je od podania žaloby o ochranu pred nezákonným zásahom orgánom verejnej správy 31. augusta 2015 nečinný po dobu 48 mesiacov v dôsledku procesného postupu, ktorý nemal oporu v právnych predpisoch, a zároveň v dôsledku neodôvodnenej nečinnosti uvedeného súdu.

3. S'ťažovateľka tvrdí, že nečinnosť v období od 10. júla 2019 do 29. apríla 2021, zistená aj podpredsedníčkou krajského súdu, je úplne neodôvodnenou nečinnosťou po dobu 21 mesiacov. S'ťažovateľka však identifikovala aj ďalšie obdobie 21 mesiacov (od novembra 2016 do 27. júla 2018, pozn.) ako nečinnosť v dôsledku nezákonného postúpenia veci v rozpore so skôr vysloveným právnym názorom najvyššieho súdu. Ako ďalšiu nečinnosť označila s'ťažovateľka obdobie od 14. septembra 2018 do 8. marca 2019 (cca 6 mesiacov). Poukázala tiež na to, že o jej návrhu na vydanie predbežného opatrenia bolo bez relevantného dôvodu rozhodnuté s časovým odstupom 5 rokov a 6 mesiacov od podania návrhu, čo samo osebe považuje za ústavne neudržateľné.

4. S'ťažovateľka uviedla, že krajský súd v napadnutom konaní nepostupoval plynule, nevykonával procesné úkony v primeraných časových úsekoch, a to v dôsledku neopodstatnenej nečinnosti a nezákonného postúpenia veci, čo v súhrne spôsobilo zásah ústavne nekonformnej intenzity do jej práv, preto požaduje vysloviť porušenie označených práv a priznanie finančného zadost'učinenia.

5. Ústavný súd s'ťažnosť s'ťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 337/2021 z 23. júna 2021 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a vo zvyšnej časti s'ťažnosť ako podanú neoprávnenou osobou odmietol.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, napadnuté konanie a replika s'ťažovateľky

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Predseda krajského súdu listom č. k. 1SprV 298/2021 z 8. júla 2021 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní s'ťažnosti, a vyjadril sa k časti priebehu napadnutého konania od 4. januára 2021, počas ktorého podľa názoru predsedu nedošlo k nedôvodnej nečinnosti, a popísal jednotlivé procesné úkony v tomto období.

II.2. Napadnuté konanie:

7. Z predloženého spisového materiálu vyplýva tento priebeh napadnutého konania:

- Žaloba o ochranu pred nezákonným zásahom bola podaná na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 31. augusta 2015 (s'ťažovateľka v postavení žalobkyne). Nezákonným zásahom je výsledok kontroly postupu žalobkyne pri verejnom obstarávaní zo strany ÚVO obsiahnutý v protokole o vykonaní kontroly. Na základe tohto protokolu Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vydalo žiadosť

o vrátenie príspevku (korekcia) poskytnutého z eurofondov v sume cca 99 000 eur. Súčasťou žaloby je aj návrh na vydanie predbežného opatrenia podľa § 76 Občianskeho súdneho poriadku.

- Žalovaný v 1. rade (ÚVO) podal 9. októbra 2015 vyjadrenie k žalobe. Žalovaný v 2. rade (ministerstvo) podal vyjadrenie k žalobe 30. októbra 2015.

- Uznesením najvyššieho súdu č. k. 6Sžnz/6/2015 z 12. októbra 2016 bola vec postúpená krajskému súdu z dôvodu nedostatku vecnej príslušnosti od účinnosti SSP (1. júla 2016). Krajskému súdu bol predložený spis 22. novembra 2016.

- Krajský súd uznesením č. k. 4Sa/70/2016 z 27. júla 2018 s poukazom na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 202/2017 z 25. júla 2017 v obdobnej veci postúpil vec najvyššieho súdu (*perpetuatio fori* pri zmene vecnej príslušnosti). Vec bola predložená najvyššiemu súdu 21. augusta 2018.

- Najvyšší súd prípisom zo 6. septembra 2018 (bez vydania rozhodnutia) vrátil spis krajskému súdu s tým, že má vo veci konať a rozhodnúť. Vec bola krajskému súdu opätovne predložená 14. septembra 2018.

- Krajský súd zaslal 8. marca 2019 právnenému zástupcovi žalobkyne na zaujatie stanoviska vyjadrenia žalovaných k žalobe. Žalobkyňa sa vyjadrila elektronickým podaním z 26. apríla 2019. Krajský súd 10. júla 2019 zaslal vyjadrenie žalobkyne z 26. apríla 2019 žalovaným na vyjadrenie.

- Dňa 4. januára 2021 bol spis pridelený novej zákonnej sudkyňi.

- Uznesením č. k. 4Sa/77/2018 z 15. apríla 2021 bolo zastavené konanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

- Na výzvu súdu sa žalovaný v 1. rade opätovne vyjadril k veci 12. mája 2021.

- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo investícií“) podaním zo 14. mája 2021 požiadalo o jeho pribratie do konania. O tomto návrhu krajský súd rozhodol uznesením z 1. júna 2021 tak, že vedľajšie účastníctvo navrhovateľa je neprípustné. Podaním zo 14. júna 2021 sa k uzneseniu o nepribratí ministerstvo investícií písomne vyjadrilo.

II.3. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľke ústavný súd zaslal na vedomie vyjadrenie krajského súdu, na ktoré reagovala podaním z 13. júla 2021. Z jeho obsahu vyplýva, že krajský súd sa nevyjadril k obdobiu od roku 2015 do roku 2021, preto považuje za nesporné, že v tomto období k priedňhom došlo. Vyjadrenie považuje za nedostatočné.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP (subsidiárne aplikovaného aj v konaní podľa Správneho súdneho poriadku, pozn.), podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

14. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobách proti nezákonným zásahom orgánov verejnej správy tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti správnych súdov. V oblasti predmetu konania (kontrola postupu pri verejnom obstarávaní s následnou finančnou povinnosťou vrátenia časti príspevku – tzv. korekcia) bola ustálená judikatúra správnych súdov. Predmet konania (kontrolné zistenia a vrátenie finančného príspevku) nie je v zmysle judikatúry ústavného súdu a ESLP časovo prioritizovaný z dôvodu jeho významu pre sťažovateľa, ktorým je v tomto prípade právnická osoba, samosprávny celok.

15. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľka neprispela svojím správaním k predĺženiu konania.

16. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu krajského súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

17. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že napadnuté konanie prebieha cca 6 rokov súde prvej inštancie bez meritórneho rozhodnutia. Uvedená dĺžka konania nie je ústavne akceptovateľná pre konanie na jednom stupni sústavy všeobecných súdov. Ako obdobie neefektívnej činnosti krajského súdu hodnotí ústavný súd obdobie od 22. novembra 2016 do 8. marca 2019 (opakované postúpenie spisu). Od 10. júla 2019 do 15. apríla 2021 bol krajský súd v konaní bezdôvodne nečinný. Popísaný postup okresného súdu v konaní nemožno hodnotiť ako sústredený a efektívne smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

18. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, zistenú nedôvodnú nečinnosť krajského súdu a neefektívny postup v konaní dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal krajskému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4Sa 77/2018 konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu dĺžku napadnutého konania, obdobie nečinnosti a neefektívny postup krajského súdu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 2 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

IV. Trovy konania

23. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, podanie vyjadrenia) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 691,34 eur (výrok 4 nálezu).

25. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

26. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

**Peter Molnár
predseda senátu**